

РОСІЯ-ФРАНЦІЯ

Розслідування: як російська держава відмивала неправдиву інформацію про RSF для своєї воєнної пропаганди.

Вперше поширене на маловідомих акаунтах у соціальній мережі X, відео з логотипом BBC і згадкою про нібито дослідження "Репортерів без кордонів" (RSF) щодо нацистських настроїв українських військових, було підхоплене самою російською владою, до того як воно було посилене прокремлівськими впливовими особами. RSF розкривають зворотний бік операції з відмивання неправдивої інформації для виправдання наративу про війну Володимира Путіна.

"Брехня може облетіти світ до того часу, поки правда взує свої черевики". Росія повністю привласнила собі цю цитату, яку часто приписують американському письменнику Марку Твену. На момент публікації цього розслідування щодо відео з логотипом BBC, яке представляє RSF як автора "дослідження", в якому начебто наведено 1 000 випадків симпатій українських військових до нацизму, його зміст було переглянуто понад 400 000 разів, переважно в X і телеграмі. BBC ніколи не створювала це відео, так само як і RSF не є джерелом цього "дослідження". Антуан Бернар, директор з адвокації та допомоги RSF, який зображений на відео, жодного разу не закликав інші медіа висвітлювати цю сфабриковану історію.

"Російська влада діє як пральня брехливої інформації, використовуючи репутацію певних західних організацій (в даному випадку BBC і RSF), щоб надати довіри своїй

воєнній пропаганді, даючи волю дезінформації для маніпулювання громадською думкою. Подібно до злочинної організації, вона застосовує до інформаційної сфери ті самі методи, що й торговці людьми, щоб надати цінності незаконним доходам: дезінформація продукується, відмивається, а потім знову вводиться в публічний дискурс для повторного використання та сприйняття як достовірної реальності".

Арно Фроже,

керівник відділу розслідувань RSF

Згідно з нашим розслідуванням, проведеним у співпраці з французьким стартапом Bloom Social Analytics, що спеціалізується на виявленні операцій впливу, відео вперше з'явилося в мережі X 24 серпня о 13:00. Його опублікувала "Патриція" (Patricia), яка представляється "перекладачкою" і геолокується у Франції. Її обліковий запис публікується англійською, німецькою, французькою та російською мовами і має в середньому по сорок дописів на день з моменту його створення в лютому 2024 року. Фотографія профілю з'явилася на російському вебсайті, презентуючого фотографії білявок "для створення аватарок". Назва облікового запису, схоже, була автоматично згенерована X. Що стосується "Патриції", то згідно з даними Grok, інструменту штучного інтелекту, розробленого Ілоном Маском, до якого має доступ X, вона висловлює "дуже сильні думки, часто на підтримку Росії і Володимира Путіна, водночас жорстко критикуючи Україну та її прихильників в Європі". Простіше кажучи: троль.

З цього фейкового облікового запису, дуже активно поширюючого кремлівську пропаганду кількома мовами, але з обмеженою аудиторією, брехлива інформація почала циркулювати спочатку непомітно. Увечері її підхопив Чей Боуз, ірландський підприємець, відомий не лише своїм журналістським минулим, а й передусім тим, що став одним із західних ретрансляторів впливу Росії, де зараз мешкає. В червні 2023 року Москва запросила його виступити в Раді Безпеки ООН, [де](#) він звинуватив НАТО у веденні "проксі-війни" в Україні.

Наступного дня "австралійський козак", справжнє ім'я якого Симеон Бойков, інший підприємець-пропагандист на зарплаті Кремля, надав цій брехливій інформації розголосу і допоміг поширити її в телеграмі, поділившись відео зі своїми 83 000 підписниками. Чоловік відомий тим, що знайшов притулок у російському консульстві в Сіднеї, щоб уникнути кримінального переслідування після нападу на проукраїнського протестувальника. Відтоді він [отримав](#) російське громадянство...

Співучасна інерція платформ в умовах дезінформації

Розміщена в телеграмі, сервісі обміну повідомленнями, який генерує найбільший трафік у Росії, неправдива інформація була підхоплена офіційно російською владою. Спочатку речницею Міністерства закордонних справ Росії Марією Захаровою на її [прес-конференції](#) 28 серпня, потім посольствами Росії в [Чилі](#) та [Болгарії](#) і, нарешті, на [сайті](#) МЗС.

Тепер відмита та унормована офіційними каналами, неправдива інформація набагато ширше поширюється і посилюється відомими учасниками російського інформаційного

простору, особливо в телеграмі. 4 вересня Руслан Остачко, ведучий Першого каналу (провідного пропагандистського каналу країни) і член "[Команди Путіна](#)" – команди, яка підтримала переобрання Путіна в березні 2024 року, зробив репост відео в своєму телеграм-каналі. Того ж дня відео досягло максимальної аудиторії в понад 156 000 переглядів, після чого його підхопив [військовий блогер](#) Сергій Колясніков. У Франції його розповсюдив анонімний прокремлівський акаунт "Brainless Partisans", який вже був ідентифікований за поширення фейкового відео з посиланням на *USA Today*, [стверджуючого](#), що "*Церква Сатани*" подякувала організаторам Олімпійських ігор у Парижі...

Після 12 звернень RSF, платформа X досі не відповіла на наші вимоги видалити дописи, які першими поширили або сприяли поширенню цієї неправдивої інформації. Хоча більшість звернень наразі розглядаються, компанія відповіла, що одне з них "*не буде видалене*" відповідно до правової бази [Закону про цифрові послуги](#) Європейського Союзу. Це відхилення, попри те, що всі елементи, які обґрунтовують видалення цього оманливого контенту та узурпацію ідентичності RSF, були безпосередньо надані нашою організацією за встановленою процедурою.

На момент цієї публікації компанія "Телеграм", до якої ми звернулися з приводу чотирьох дописів, ще не відповіла на наші запити.

Прокремлівський ірландський підприємець Чей Боуз, який одним із перших поширив це відео, відкликав свій допис після того, як з ним зв'язалася наша організація.

Марія Захарова, з якою ми зв'язалися електронною поштою та через телеграм, не уточнила, чи має вона намір виправити помилку на своєму наступному прес-брифінгу і чи буде виправлена ця неправдива інформація на сайті МЗС Росії.

Росія посідає 162-ге місце зі 180 країн [у Світовому індексі свободи преси](#) RSF за 2024 рік.